

Aan de heer A. Kapteijns
Wethouder Energietransitie, Mobiliteit en Grondstoffen
p/a Gemeente Den Haag
Postbus 12600
2500DJ Den Haag

Geachte Heer Kapteijns

Op 15 november 2024 vond er een avondbijeenkomst plaats in Buurt- en Kerkhuis Bethel (Den Haag) gewijd aan: “Naar een duurzaam Den Haag”. De bijeenkomst was ingegeven door het eerder in 2024 door de Gemeente Den Haag afgesproken “Klimaatakkoord” met ruim 100 bedrijven, organisaties en bewonersgroepen. De ambitie van de Gemeente is om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Centraal stonden de vragen: hoe ver is de Gemeente nu, aan het eind van de Nationale Klimaatweek 2024? En: hoe zouden Haagse inwoners en gemeenschappen kunnen bijdragen om die ambitie waar te helpen maken?

De bijeenkomst begon met een interview met U, onze zeer gewaardeerde gast. Op een milieumarkt in dezelfde ruimte konden deelnemers (een kleine 50) kennisnemen van plannen en activiteiten die hiermee verband houden, van acht organisaties en groepen die actief zijn rond duurzaamheid en milieu in de stad. Daarna werd in verschillende sessies gesproken over een selectie van onderwerpen: (i) wonen/energietransitie, (ii) mobiliteit, en (iii) blauw en groen in Den Haag.

Tijdens het interview bleek dat het aantal deelnemers aan het akkoord al was uitgebreid. Overigens moet, onderstreepte U, die klimaatneutraliteit in 2030 inderdaad als “ambitie” worden gelezen, niet als “doel”. Opstokers tot nog toe voor de stad zijn de benoeming door de EU van Den Haag tot een van de 20 vooroplopende “slimme steden” op weg naar klimaatneutraliteit, en de wereldprimeur voor wat betreft het verbieden van fossiele reclame in de openbare ruimte. Maar de Gemeente kan het niet alleen – vandaar het Akkoord. In de aanloop naar het Klimaatakkoord werden enkele bewonersavonden georganiseerd waaruit een klein aantal zogenaamde “klimaatdeals” zijn ontstaan; er zouden misschien meer van dit soort duurzaamheidskringen kunnen zijn, aldus Uw oproep. Een van de klimaatdeals is het project “Groen en Geel tussen Hemel en Aarde”, waarin de daken van 5 gebedshuizen met zonnepanelen en groen worden belegd. Een voorloper daarvan was trouwens het eerdere project “Geloven in Groen” waarin een aantal gebedshuizen in Den Haag onder leiding van *Initiatives of Change* met verduurzaming rond hun onroerend goed aan de slag waren gegaan, van 2017 tot in 2020. Misschien zijn er mogelijkheden voor nog zo’n deal of kring? Dat is een vraag waarmee de organisatoren van deze avond in de eigen achterban aan de slag kunnen gaan. Vanuit de deelnemers kwam de vraag om een actie van de Gemeente richting een synthese op basis van het project: een samenhangende visie op lokale aanpak van de omvattende problematiek van de onduurzaamheid.

Hieronder wordt via een kort verslag vanuit de drie parallelsessies gerapporteerd over wat daar aan de orde kwam. Op die manier is er een terugrapportage aan de Haagse Gemeentebestuur via U als betrokken wethouder. Deze rapportage wordt door ons ook naar de deelnemers aan de avond gestuurd.

De avond was georganiseerd door de werkgroepen Groene Maranathakerk en Groene Dominicus. Hij vormt een element in een reeks van aan duurzaamheid gewijde

bijeenkomsten van die beide organisaties die thans ook deelnemen aan een nieuw platform van Haagse geloofsgemeenschappen die zich bezighouden met het inspireren tot en het vorm geven aan duurzaamheid: “*Geloven in Groen*” geheten.

De Parallelsessies

- 1) *Wonen/ Energietransitie*. Een groot aantal aanwezigen sprak over dit thema, onder leiding van Hester Jansen (communicatieadviseur energietransitie); Einar Sies rapporteerde. Achtergrond: Den Haag stapt over van aardgas naar hernieuwbare energiebronnen. Iedereen kan bijdragen door om te beginnen energie te besparen en deel te nemen aan de overstap. In wijken waar het voorziene publieke warmtenet niet komt, wil de Gemeente de bewoners helpen met bijvoorbeeld de omschakeling naar warmtepompen.

Het gesprek ging vooral over de situatie rond appartementen en VVE's (verenigingen van eigenaren). Het algemene probleem is dat binnen de VVE overeenstemming moet bestaan. Omdat verduurzaming geld kost en sommige eigenaren dat niet hebben of willen uitgeven stranden voorstellen voor verduurzaming vaak. Soms liggen ook VVE's zelf, of hun kantoren, dwars. Kan de Gemeente hierbij helpen? Bijvoorbeeld door tijdelijke beheerkantoren te openen? Kan de Gemeente helpen bij andere kanten van de verduurzaming? Te denken valt aan het daadwerkelijk ontwikkelen van een publiek Warmtenet. Er gaan verhalen dat warmtenetten duurder (dreigen te) zijn dan de huidige gasverwarming. Ook bestaat de vrees dat commerciële bedrijven de energieprijzen op gaan voeren. Daardoor dreigt binnen VVE's tegen de aansluiting op een warmtenet gestemd te worden. De Gemeente moet actief heldere voorlichting geven over de te verwachten kosten van een warmtenet.

Verder moet de Gemeente actief bevorderen dat (ook particuliere) verhuurders hun huizen verduurzamen.

Verschillende wijken hebben wat betreft de verduurzaming heel verschillende problemen. Dit vraagt om gedifferentieerde voorlichting van de Gemeente in de verschillende wijken.

Een vraag die opkwam was wat de Gemeente kan bijdragen aan het op een zo milieuvriendelijke manier afvoeren van afgedankte gasketels en gasfornuizen. Naar de kringloopwinkel is waarschijnlijk geen optie als iedereen van het gas af moet.

2. Het gesprek over *Mobiliteit* werd geleid door Jos de Jong (voorzitter Fietsersbond Haagse Regio); rapporteur was Jan Kouwenberg. Achtergrond: de Gemeente wil naar klimaatneutraal verkeer en vervoer. Vermindering en verandering van het reisgedrag zijn daarvoor instrumenten, evenals bijvoorbeeld verduurzaming van het woon-werkverkeer en zakelijk vervoer. In vooroverleg kwam aan de orde hoe duurzame(r) vervoersvormen ook goedkoop konden worden, of ruimte primair aan voetgangers en fietsers kon worden opengesteld, of deelauto's ook via bijvoorbeeld extra parkeerruimte kon worden bevorderd, en hoe via grote parkeerterreinen aan de stadsranden het centrum kon worden ontlast. Uit de sessie kwam: aandacht voor verdere verduurzaming van bussen, bredere fietspaden, de fietsparkeerproblematiek (zie hierboven). Snelheidsbeperking tot 30 km. Meer aandacht voor handhaving en toezicht. Deelauto's werden (instemmend) besproken, en ook beschikbaarstelling

van deelfietsen (vanuit de Gemeente, zoals in Parijs) werd geopperd. En natuurlijk werd ook via deze sessie opgeroepen tot lid worden van de Fietsersbond.

3. *Groen en blauw in de stad* werd besproken onder leiding van Dick Ooms (voorzitter AVN Den Haag); rapporteur was Hans Opschoor. Achtergrond: de stad moet groener worden als we de gevolgen van extreem weer door klimaatverandering willen bufferen en ons zo goed mogelijk willen aanpassen aan de resterende gevolgen. De meest kwetsbare plekken zouden al in 2030 klimaatbestendig moeten zijn ingericht. Dat vraagt om inzet van de Gemeente maar doet ook een beroep op de inwoners. Den Haag gaat de komende jaren flink investeren in natuur. Sportvelden zullen natuurgebied worden, bouwplannen worden teruggedraaid, asfalt zal verdwijnen, groengebieden zullen beter met elkaar worden verbonden, er zijn plannen voor een ecodeuct, oevers worden natuurvriendelijker gemaakt. De deelnemers in de gespreksgroep bespraken mogelijkheden voor bewoners om hun tuinen groener in te richten, maar in hun wijken ook buiten de eigen tuin aan meer groen te werken. De Gemeente moet het voorbeeld geven. De Gemeente zou haar eigen activiteiten om de openbare ruimte te vergroenen kunnen benutten om de bewoners te inspireren ook een bijdrage te leveren. Tuinen “op straat” kunnen door bewoners worden aangelegd liefst met deskundige begeleiding. Stadsbewoners kunnen een grotere rol spelen bij stadsvergroening en het onderhouden daarvan. De Haagse afdeling van *A Rocha* heeft bijvoorbeeld maandelijkse natuurwerkdagen in het Westduinpark. Een belangrijk punt in de groep was de vraag hoe we de jeugd meer zouden kunnen betrekken. Meer contact jeugd-natuur via scholen en met lokale organisaties kan daarbij een basis leggen voor ontwikkeling van natuurbesef die tot daadwerkelijke inzet daarna leidt; facilitering vanuit het Gemeentebudget zal daarbij behulpzaam zijn. Een idee dat opkwam in het gesprek is: groene ambassadeurs in de wijken, en voor het leggen van verbindingen met andere wijken en de Gemeente.

Wij hopen via deze avond te hebben bijgedragen aan het verstevigen van het draagvlak voor het klimaatbeleid van de Gemeente Den Haag, en met name aan de ontwikkeling onder Uw leiding van het Haagse Klimaatakkoord. Ongetwijfeld zal ook in onze eigen kring en in die van onze achterban verder worden gedacht en gesproken over geel, groen en blauw in en rond de Gemeente.

Werkgroep Groene Maranathakerk

Werkgroep Groene Dominicus

p/a E. Sies, Werkgroepen Groene Dominicus en Groene Maranathakerk

e.sies@ziggo.nl

Roland Holstlaan 878

2624 JJ Delft